

فهزل و گه وره یی
ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان
و
حوکمه کانی
له سوننه تی پیروزی
پیغه مبهردا (صلوات الله وسلامه
فضائل وأحكام عشر ذي الحجة)

ناماده کردنی :

ماموستا : محمد عبد الرحمن لطيف

وتارخوینی مزگه وتی (شیخ إبراهيم) / که لار

(بكالوريوس في العلوم الشرعية والدراسات الإسلامية / جامعة دهوك)

له بکلا و کر لوه کلانی

مالپه ری به ههشت

www.ba8.org

✉ islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عیراقه - کوردستان - که لار

هه می شه له گه لمان بن بو بهر هه مه نو هه

کتیبی ژماره ۱۵۲

پیشہ کی چاپی شہ شہم

سو پاس و ستایش بُو خِوای پِروہ ردگار ئِوا بُو جاری شہ شہم ئِم نامیلہ کہ یہ ئامادہ دہ کہ مہ وہ بُو چاپ لہ پاش تہ واو بوونی ہہ موو نوسخہ کانی چاپہ کانی پِیشووی .. وہ سو پاس بُو خِوای گہ ورہ موسلمانان بہ ہہ موو چین و توڑہ کانیانہ وہ بہ گشتی و بہ تاییہ تیش میوانانی مالہ کانی و خوینکہ رانی قوناغہ جیاجیاکانی خویند لہ قوتابیانی زانکو و پیمانگا و دواناندیہ کان لہ ہہ ردو و پِہ گہ زہ کہ تیکرا پیی سوودمہ ند بوون و بہ رچا و پِوشنکہ رہ وہ و ہاندہ ریکی باش بُو یان بُو ئِوہی ئاشنا بین بہ فہزل و سوننہ تہ کانی (دہ رُوڑی یہ کہ می مانگی حاجیان) و پاشان ئِوہ سوننہ تانہ ئِہ نجام بدہن و دروشمہ کانی ئایینی خوا بہ رزراگرن و خیر و فہزلہ کانی ئِوہ دہ رُوڑہ بہ دہ ست بینن .

وہ دہ توانم بلیم : بلاوبونہ وہی ئِم کتیبہ و ہاوشیوہ کانی ہہ ولئیکی مہ زن و کاریگہر بوون بُو زیندو و کرنہ وہی چہ ندین سوننہ تی پِشتلیہ لکراو (سُنَّ مَہجُورَة) لہ سوننہ تہ کانی پِیغہ مہ بری ئیسلام (ﷺ) کہ زہ مانیکہ بہ ہوی نہ زانین و بلاوبونہ وہی خورافیات و فہرموودہ لاواز و ہہ لبہ ستر اوہ کانہ وہ پِشتیان تی کرابوو !

داوا کارم خِوای پِروہ ردگار بیکاتہ زہ خیرہ و تویشووی قہ بر و قیامہ تمان .. اللہم آمین .

کتیبخانہ ی زانستی بہ سوود / کہ لار : (۱ / ذوالقعدة / ۱۴۳۱ ک)

سویاس و ستایش بو ئه و خویایه ی که هه ندیک کاتی موباره کی داناوه بو به نده صالحه کانی که و بتوانن کرداری چاکی تیدا ئه نجام بدهن ، وه سه لات و سه لامیش له سه ر پیغه مبه ره خوشه ویسته که ی بیت که (**حوکم و ئادابه کانی**) کات و شوینه پیروز و موباره که کانی پوون کردوه ته وه بو موسلمانان ، هه روه ها له سه ر هاوه ل و شوینکه وتووانی به چا که که زیندوو که ره وه ی دروشمه کانی ئایینی خوا و سوننه ته کانی پیغه مبه رن (**ﷺ**) .

ته مه نی موسلمانانی ئومه ته ی پیغه مبه ر (**ﷺ**) که م تر و کورت تره له ته مه نی موسلمانانی ئومه تانی پیشووتر ، پیغه مبه ر (**ﷺ**) فه رموویه تی : ((**أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى السَّبْعِينَ ، وَأَقْلُهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ**))^(۱) .
واته : ته مه نی ئومه ته که ی من له نیوان شه ست تا حه فتا سالدایه ، وه که میان هیه له ئه وه نده ته مه نیان تیپه ر بکات .

به لام خویای گه وره به فه زلی خوی هه ندیک کات و کرداری داناوه که و ده بیته مایه ی به ره که ت و زیاد بوونی ته من ، جا له و کاته موباره کانه : (**ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان** / عشر ذي الحجة) .
به لگه له سه ر فه زل و گه وره یی ئه م ده رۆژه :

۱ - خویای گه وره له قورئاندا سویندی پی خواردوو و فه رموویه تی : ((**وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيْلٍ عَشْرٍ ۝**)) [سورة الفجر] ، قال ابن کثیر : (**المراد بها عشر ذي الحجة**) .

واته : مه به ست به وه ده (۱۰) رۆژه ی که خوا سویندی پی خواردوو بریتیه له **ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان** .

۲ - هه روه ها خویای گه وره فه رموویه تی : ((**وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ ۝**)) [سورة الحج] ، قال ابن عباس (**رضی الله عنه**) : (**أيام العشر**) .

واته : زیکی خوا بکن له رۆژه زانراوه کاندایه بریتین له **ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان** .

۳ - وه (سعید بن جبیر) ده گپه یته وه له (ابن عباس) وه که و پیغه مبه ری خوا (**ﷺ**) فه رموویه تی : ((**مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحِ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ**))^(۲) .

واته : هه یچ رۆژانیکی نی به کرده وه ی چا که تیدا خوشه ویست تر

بیت له لای خوا وه کو ئه م ده رۆژه ی مانگی حاجیان ، وتیان : ته نانه ت جیهادیش له پیناوی خوادا ؟ فه رمووی : ته نانه ت جیهادیش له پیناوی خوادا ، ته نها مه گه ر پیاویکی نه بیت که به خوی و مال و سامانی یه وه ده ربجیت بو جیهاد له پیناوی خوادا و هه یچیش له وانه نه گه رپه ته وه .

له بهر ئه مه (سعید بن جبیر) ئه گه ر ئه م ده رۆژه به اتبایه ئه وه نده هه ولی دها و تیده کوشا بو خواپه رستی به ئه ندازه یه که که نزیک بوو له توانادا نه بیت .

هه روه ها لای ده گپه یته وه که فه رموویه تی : ((**لَا تُطْفَتُوا سُرْحَكُمْ لِيَالِي الْعَشْرِ**)) .

(۱) صحیح سنن الترمذی رقم : (۳۵۵۰) و صحیح سنن ابن ماجه رقم : (۴۲۳۶) .

(۲) صحیح البخاری رقم : (۹۶۹) و صحیح سنن الترمذی رقم : (۷۵۷) واللفظ له .

واته : شه وانى ده رۆژى یه که می مانگی حاجیان چراکانتان مه کوژیننه وه .

مه به سستی ئه وه یه : شه ونویژ بکه ن و قورئان بخوینن و زیکری خوا بکه ن .

قال الحافظ ابن حجر العسقلانی رحمه الله : (وَالَّذِي يَظْهَرُ أَنَّ السَّبَبَ فِي امْتِيَازِ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ : لِمَكَانِ اجْتِمَاعِ أُمَّهَاتِ الْعِبَادَةِ فِيهِ ، وَهِيَ الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ وَالْحَجُّ ، وَلَا يَتَأْتِي ذَلِكَ فِي غَيْرِهِ) (٣).

واته : ئه وه یی رپوون بیئت له هۆکاری تایبته مه ندیته ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان ئه وه یه : که ئه م

ده رۆژه بنه وای په رسته شه کانی تیدا کۆبووه ته وه ، که وا بریتین له نویژ و پۆژوو و سه ده قه و حه ج ، وه ئه مانه ش له هیچ کاتیکی تر دا کۆنابنه وه .

وه پرسیار کراوه له (شیخ الإسلام ابن القيم) : ئایا ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان چاک تر و گه وره

تره یان ده رۆژه که ی کۆتایی مانگی په مه زان ؟

ئه ویش له وه لامدا فه رمووی : (پۆژانی ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان چاک تره له پۆژانی ده رۆژه که ی

کۆتایی مانگی په مه زان ، وه شه وانى ده رۆژه که ی کۆتایی مانگی په مه زان چاک تره له شه وانى ده رۆژی

یه که می مانگی حاجیان) (٤).

وقال المبارکفوري : (المُخْتَارُ أَنَّ أَيَّامَ هَذِهِ الْعَشْرِ أَفْضَلُ لِيَوْمِ عَرَفَةَ ، وَكَلِيَالِي عَشْرِ رَمَضَانَ أَفْضَلُ لِلَّيْلَةِ الْقَدْرِ ، لِأَنَّ

يَوْمَ عَرَفَةَ أَفْضَلُ أَيَّامِ السَّنَةِ ، وَكَلِيْلَةُ الْقَدْرِ أَفْضَلُ لَيَالِي السَّنَةِ) (٥).

* ئه و کرده وانه ی که سوننه تن له م ده رۆژهدا ئه نجام بدرین :

١ - زۆر ئه نجام دانی کرده وه چاکه کان به گشتی : وه کو : قورئان خویندن و زیکر کردن و فه رمان کردن به چاکه

و قه ده غه کردنی خراپه و جگه له مانه ش ، [به به لگه ی فه رمووده که ی پیشوو : ((مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ...))].

أ / قورئان خویندن :

ب / زیکر کردن :

٢ - نویژ کردن : به وه ی که زوو بچیت بۆ نویژه جه ماعه ته کان و په له و پیشبرکی بکه یه بۆ ریزی یه که م ،

هه روه ها ئه نجام دانی نویژه سوننه ته کانی پیش و پاشی نویژه فه رزه کان و شه ونویژ و زوحا و سوننه ته ده ست

نویژ ، هه روه ها ده شتوانیت نویژی (سوننه ته ی په ها / التطوع المطلق) زۆر بکه یه ، وه پیغه مبه ری خوا (ﷺ)

فه رموویه ته : ((عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ ، فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً ، وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا حَاطِيَةٌ)) (٦).

واته : زۆر سوچه ببه بۆ خوا ، چونکه تۆ یه ک سوچه نابه یه بۆ خوا ئیلا خوی گه وره به هۆی ئه و

سوچه یه وه په یه ک به رزت ده کاته وه و تاوانیکیشته له سه ر لا ده بات .

(٣) فتح الباری شرح صحیح البخاری : (٢ / ٥٩٣) .

(٤) زاد السعاد : (١ / ٥٧) ، وقد نُقِلَ هذا القول عن شيخ الإسلام ابن تيمية أيضاً .

(٥) تحفة الأحوذی : (/) .

(٦) صحیح مسلم رقم : (٤٨٨) .

۳ - **خیر و صهدهقه کردن** : عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ (رضي الله عنه) قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) وَهُوَ يَقْرَأُ : ﴿الْهَنَكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ قَالَ : ((يَقُولُ ابْنُ آدَمَ : مَالِي مَالِي ، وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَنْفَيْتَ أَوْ لَبِستَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ)) [صحيح مسلم رقم : (۴۸۸)] .

واته : هاتم بۆ لای پیغه مبهەر (ﷺ) له کاتی کدا که ئەمە ی دەخویندەوه ﴿رۆژ کردنی مال و مندال سهرقالی کردون﴾ فهرمووی : ئاده میزاد ده لیت : ماله که م ماله که م ، هیچ پارە و مالیک هی تو نی یه تەنها ئەوه نه بیت که : خواردووته و تیاچوو ه یان له بهرت کردووه و پزیوه و نه ماوه یان ئەوه یه که کردووته به صهدهقه و پیشت خستووه بۆ دوا ی مردنت .

۴ - **رۆژوو گرتن** : مه نديک له خیزانه کانی پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویانه : ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَصُومُ تِسْعَ ذِي الْحِجَّةِ)) [صحيح سنن أبي داود رقم : (۲۴۳۷)] .

واته : پیغه مبهری خوا (ﷺ) تۆ رۆژه که ی مانگی حاجیان به رۆژوو ده بوو . وه پرسیار کراوه له (الشيخ عبد العزيز بن باز) سه بارهت به که سیک که بۆچوونی وایه به رۆژوو بوون له ده رۆژی مانگی حاجیاندا بیدعه یه ؟
ئەویش فهرمووی : (هذا جاهلٌ يُعَلِّمُ ، فالرسول (ﷺ) حَضَّ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهَا ، وَالصِّيَامُ مِنَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ) (۴) .

واته : ئەو که سه که بۆچوونی وایه که سیک نه زان و جاهیلە و پیویسته فیڕ بکریت ، چونکه پیغه مبهەر (ﷺ) هانی موسلمانانی داوه بۆ ئە نجام دانی کرداری چاکه له و ده رۆژهدا ، وه رۆژوویش له کرداره چاکه کانه .

۵ - **رۆژووی رۆژی عه ره فه به تاي بهت** : سوننهت وایه بۆ ئەو که سانه ی که نه رۆیشتوون بۆ حه ج و له عه ره فه دا نین و له مالدان که وا به تاي بهت له رۆژی عه ره فه دا (۹ / ذوالحجه) به رۆژوو بن ، چونکه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی : ((صِيَامٌ يَوْمَ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ)) [صحيح مسلم رقم : (۱۱۶۲)] .

واته : **رۆژووی رۆژی عه ره فه** چاوه پروانم که خوا بیکاته مایه ی که فارهت و سپینه وه و لیخۆشبوونی تاوانی سالیک له پیشی یه وه و سالیکیش له پاشی یه وه (واته : ببیته که فارهتی تاوانی دوو سال) .

۶ - **عومره و حه ج کردن** : چونکه حه ج کردن له رۆژی هه شته می مانگی حاجیان وه (۸ / ذوالحجه) ده ست پیده کات بۆ ئەو که سانه ی که به (حه جی ئیسراحه تی دوا ی عومره / حج التمتع) ئیحرام ده به ستن ، بۆیه پیویسته له پیشدا عومره که ت ئە نجام به دیت ئە نجا له رۆژی هه شته می مانگی حاجیان وه (۸ / ذوالحجه) ئیحرام بکه یه بۆ حه ج .

خوای گه وره فهرموویه تی : ﴿وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ [سورة البقرة] .

(۹) نقلاً عن كتاب : (فضل عشر ذي الحجة وأحكام الأضحية) لسالم العجمي ص : (۲) .

٧ - زیکر کردن بہ ووتی : (اللہ اکبر ...) لہم دہ رۆژہ دا ہہ موو کاتیک :

خوای گہورہ فہرموویہ تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ﴾ [الحج] ، قال ابن عباس (رضی اللہ عنہ) : (ایام

العشر) ، واتہ : زیگری خوا بکن لہ رۆژہ زانراوہ کاندہ کہ بریتین لہ دہ رۆژی یہ کہ می مانگی حاجیان .

قال الإمام البخاري في صحيحه : (كَانَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہما) يَخْرُجَانِ إِلَى السُّوقِ فِي أَيَّامِ الْعَشْرِ

يُكَبِّرَانِ ، وَيُكَبِّرُ النَّاسُ بِتَكْبِيرِهِمَا) [فتح الباري شرح صحيح البخاري : (٢ / ٥٨٩)] .

واتہ : (ابن عمر وأبو هريرة (رضی اللہ عنہما) لہ دہ رۆژی مانگی حاجیاندا دہردہ چوون بۆ بازار و دہیانوت : (اللہ

أكبر ...) و خہ لکیش بہ دویاندا دہیانوت : (اللہ اکبر ..) .

وجاء في فتوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء : (يُشْرَعُ التَّكْبِيرُ الْمَطْلُوقُ فِي جَمِيعِ الْأَوْقَاتِ مِنْ

أَوَّلِ دَخُولِ شَهْرِ ذِي الْحِجَّةِ إِلَى آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ ...)^(٥) .

وقالوا أيضاً : (التَّكْبِيرُ مَشْرُوعٌ فِي عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ مَطْلُوقاً)^(٦) .

ئہم سوننہ تہ پشنت لیہ لکراوہش پیویستی بہ زیندوو کردنہوہ ہہیہ ، جا رہحمہ تی خوا لہو کہ سہ بیٹ

ہہولی زیندوو کردنہوہی سوننہ تہ کانی پیغہ مہر (رضی اللہ عنہ) دہدات .

وہ وتی : (اللہ اکبر ...) بہم شیوازہ دہ بیٹ : (اللہ اکبر .. اللہ اکبر .. لا إله إلا الله ، واللہ اکبر ..

اللہ اکبر .. والله الحمد)^(٧) .

٨ - خو نامادہ کردن بۆ قوربانی ئەنجام دان :

ئہ گہر کہ سیئک ویستی وا بوو قوربانی بکات ئەوا حہرامہ لہ تووکی ہہ موو لاشہی و نینۆکہ کانی لابہریت

یان لئی بقرتینیت و کہ می کاتہوہ ، لہ سہرہ تہ ای مانگی حاجیانہوہ (ذو الحجۃ) تاوہ کو

قوربانی یہ کہ می سہردہ بریت .

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ (رضی اللہ عنہا) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : «إِذَا دَخَلْتَ الْعَشْرَ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ فَلَا يَمَسُّ مِنْ شَعْرِهِ

وَبَشَرِهِ شَيْئًا» [صحيح مسلم رقم : (١٩٧٧)] .

واتہ : ئہ گہر دہ رۆژی یہ کہ می مانگی حاجیان (ذو الحجۃ) ہات ، وہ کہ سیئک لہ ئیوہ ویستی ہہ بوو

قوربانی بکات ، ئەوا با ہیچ لہ تووک و پیستی نہ کاتہوہ .

وفي رواية : «فَلَا يَأْخُذَنَّ شَعْرًا وَلَا يَقْلِمَنَّ ظُفْرًا» .

واتہ : با نہ لہ تووکی لا بہریت و نہ نینۆکی بقرتینیت .

وقد استدل بعض الفقهاء بهذا الحديث على أن مَنْ (دَخَلَتْ عَلَيْهِ عَشْرُ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَنْ يُضَحِّيَ ...

إِنَّهُ يَحْرُمُ عَلَيْهِ أَخْذُ شَيْءٍ مِنْ شَعْرِهِ وَأُظْفَارِهِ حَتَّى يُضَحِّيَ فِي وَقْتِ الْأُضْحِيَّةِ) [شرح صحيح مسلم للإمام النووي : (١٣)

١١٦/]

^(٥) فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، الفتوى رقم : (١٠٧٧٧) .

^(٦) فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، الفتوى رقم : (٩٨٨٧) .

^(٧) انظر : أحكام العيدين في السنة المطهرة ص : (٣٠) .

واته : هه ندیک له زانایان ئه م فهرمووده یه ده که نه به لگه له سه ر ئه وه ی هه رکه سیك ویستی هه بوو قوربانى بکات ئه وا حه رامه له سه رى هه چ له تووک و نینۆکی لابه ریئ هه تا قوربانى ده کات له کاتى سه ر برینى قوربانیدا دواى ئه نجام دانى نوێژى جه ژن .

۹ - قوربانى کردن له رۆژى جه ژندا :

خوای گه وره فهرموویه تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْبَآسِ الْفَقِيرَ﴾ ﴿٢٨﴾ [سورة الحج] .

واته : وه زیكری خوا بکه ن له رۆژه زانواوه کانی (ده یه می یه که می مانگی حاجیان) له سه ر ئه و وولاخ و ئاژه لانه ی که خوا کردوویه تی به رزقیان بو قوربانى کردن ، جا لئى بخۆن و لیشى بده ن به ده رخواردى هه ژارانى بئنه وادا .

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمٍ (رضي الله عنه) قَالَ : كُنَّا وَقُوفًا مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) بِعِرْفَةَ فَقَالَ : ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ عَلَىٰ كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ فِي كُلِّ عَامٍ أَضْحِيَّةً ...)) [صحيح سنن أبي داود رقم : (٢٧٨٨)] .

واته : ئه ی خه لکینه پئویسته له سه ر هه موو خه زانیک هه موو سالیك قوربانى بکات .

وَعَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ : شَهِدْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ : ((مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيَعِدْ مَكَانَهَا أُخْرَى ، وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ))^(٨) .

واته : ئاماده ی لای پئغه مبه ر (ﷺ) بووم له رۆژى جه ژنى قورباندا و فهرمووی :

هه رکه سیك قوربانى کردووه پئش ئه وه ی نوێژى جه ژن بکات با له جياتى ئه و قوربانى یه قوربانى یه کی تر بکاته وه و ئه وه ش نه یکردووه با بیکات .

* مه ریک یان بزنیك بو پیاویك و خا و خه زانه که ی ده بیئ :

عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَّارٍ قَالَ : سَأَلْتُ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ (رضي الله عنه) كَيْفَ كَانَتْ الضَّحَايَا فِيكُمْ عَلَىٰ عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ؟ قَالَ : ((كَانَ الرَّجُلُ يُضْحِي بِالشَّاةِ عَنْهُ وَعَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَيَأْكُلُونَ وَيُطْعَمُونَ))^(٩) .

واته : په رسیارم کرد له (أبو أيوب الأنصاري) : ئایا قوربانى ئه نجام دان چۆن بوو له سه رده می پئغه مبه ردا (ﷺ) ؟ فهرمووی : له سه رده می پئغه مبه ردا (ﷺ) پیاو ئاژه لئیکى (مه ریک یان بزنیك) ی ده کرد به قوربانى بو خۆی و خه زانی و منداله کانی ، وه خۆیان لئیان ده خوارد و لئیشان دهدا به خه لک بو خواردنى .

* قوربانى چئشتى جه ژنه :

عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ حَصِيبٍ (رضي الله عنه) قَالَ : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ لَا يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّىٰ يَطْعَمَ ، وَلَا يَأْكُلُ يَوْمَ الْأَضْحَىٰ حَتَّىٰ يَرْجِعَ فَيَأْكُلَ مِنْ أَضْحِيَّتِهِ))^(١٠) .

^(٨) صحيح البخاري رقم : (٥٥٦٢) وصحيح مسلم رقم : (١٩٦٠) .

^(٩) صحيح سنن الترمذي رقم : (١٥٠٥) ، وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (٢٥٦٣) .

^(١٠) السنن الصغرى للبيهقي رقم : (٦٩١) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٥٤٢) وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (١٧٥٦) .

واتہ : پیغہ مہر ﷺ رُوژی جہ ژنی رہ مہ زان لہ مالّ دہ رنہ دہ چوو ہتا خواردنی نہ خواردایہ ، وہ رُوژی جہ ژنی قوربان خواردنی نہ دہ خوارد ہتا دہ گہ راپیہ وہ لہ نویژی جہ ژن ئہ نجا لہ قوربان یہ کہ یی دہ خوارد . وہ بُو زیاتر شارہ زا بوون لہ (ئہ حکام و ئادابہ کانی) قوربان ی کردن ئہ وا ئہ م کتیبہ بخوینہ رہ وہ :

چُونیتی قوربان ی کردن لہ سہ ردہ می پیغہ مہ ردا (ﷺ)

نووسین و ئامادہ کردنی : ماموئستا محمد عبد الرحمن لطیف

وتارخوینی مرگہ وتی (شیخ ابراہیم) / کہ لار

(۰۷۷۰۱۹۸۸۶۲۳)

بہ ژمارہ سپاردنی (۹۱۹) ی سائی (۲۰۰۵) لہ لایہن (وہزارہتی رُوشبیری) وہ

لہ بلاو کراوہ کانی (کتیبخانہ ی : زانستی بہ سوود) / کہ لار

لہ بہرہہ مہکانی وەرگیر

- ۱ - سنی بنچنہ کہی بیروباوہر و بہ نگہ کانیان - چاپی چوارہم - .
- ۲ - بیروباوہرت وەر بگرہ لہ قورنات و سوننہت - چاپی دہیہم - .
- ۳ - پوختہ یہک لہ بیروباوہری نیسلامہتی - چاپی چوارہم - .
- ۴ - کورتہ یہک لہ فیتھی سوننہت و قورناتی نازیز ، کہ بریتی یہ لہ وەرگیرانی کتیبی : (الوجیز فی فقہ السنۃ والکتاب العزیز) - نامادہ دہ کریت بق چاپ - .
- ۵ - بریہتی نیوان موسلمانان .... - چاپی چوارہم - .
- ۶ - لہ گہن کیدا دادہ نیشیت و ہاوریہتی کئ دہ کہیت ؟ - چاپی حوتہم - .
- ۷ - چوئییتی قوربانی کردن لہ سہردہمی پیغہ مہردا (ﷺ) - چاپی چوارہم - .
- ۸ - کاتی پارشیو و بہر بانگ کردن لہ سہردہمی پیغہ مہردا (ﷺ) - چاپی سییہم - .
- ۹ - حوکم و نادابہکانی قہرزندان و قہرزکردن و قہرزندانہوہ ... - چاپی یہ کہم - .
- ۱۰ - فہتوای گہورہ زانایانی ہاوچہرخی نہہلی سوننہ و جہماعہ سہبارت بہ حوکمی حزبیہتی و جیاوازی و پارچہ پارچہ گہریت - چاپی دووہم - .
- ۱۱ - گہرانہوہ بولای زانایانی نہہلی سوننہ پاریزرہ لہ تیاچوون و گومر ابوون - چاپی یہ کہم - .
- ۱۲ - لہ نیسلامدا چہندیں گروپ و حیزب نیبہ بہ لکو کومہٹی موسلمانان و خہ لیفہ ہہیہ - چاپی یہ کہم - .
- ۱۳ - حوکمی کومہل و حزبہ نیسلامیبہکان لہ نیو کومہ لگای موسلماناندا / فہتوای ہہردوو شیخ : (ابن باز) و (ابن العثیمین) - چاپی یہ کہم - .
- ۱۴ - زنجیرہی نافرہت لہ سایہی نیسلامدا :
- یہ کہم : نافرہتان و فیربوونی زانستی شہری - چاپی پینجہم - .
- دووہم : زانا ترین نافرہتی دونیا - چاپی پینجہم - .
- سییہم : لہ دایک بوونی کچان و سہرہ لندانہوی خہ صلہ تیکی سہردہمی نہفامی و جاہلی لہ سہدہی پیشکہ وتووی بیست و یہ کدا !!! - چاپی چوارہم - .
- ۱۵ - نایا لہم دہرگاہت داوہ ؟ (پارانہوہ لہ خواہی پەرورددگار) - چاپی سییہم - .

(اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عَمْرِي آخِرُهُ ،
و خَيْرَ أَعْمَالِي خَوَاتِمَهُ ،
و خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ الْقِيَامِ)

مالیہر لہ بہہ شتہ

www.ba8.org

دوعای خیرتان بیرنہچی